

Станіслав Дугін

English

ГРАМАТИКА

ПРОСТО ПРО
НАЙСКЛАДНІШЕ

Суми
Університетська книга
2016

УДК 811.111'366.58(075.4)

ББК 81.2Англ-9

Д 80

Дугін С. П.

Д 80 English: Граматика. Просто про найскладніше /
С. П. Дугін. – Суми : Університетська книга, 2016. – 192 с.

ISBN 978-966-680-791-8

Граматика англійської мови значною мірою відрізняється від української граматики і, на перший погляд, здається дуже важкою для вивчення.

Ми будемо аналізувати часові форми англійського дієслова, порівнювати з граматиною рідної мови.

Вживання інфінітива, дієприкметника, герундія – теми, що належать до вивчення мови на вищому рівні. Підрядні речення (означальні, з'ясувальні, обставинні) – це один масив важливого граматичного матеріалу. Розуміння правил їх побудови забезпечує якісно новий рівень знання мови.

Книга, яку ви тримаєте в руках, переконує, що навіть складні явища граматики можна опанувати, причому досить легко.

Рекомендується як додатковий граматичний матеріал до базової книги основного курсу «English: просто про найскладніше. Новий самовчитель».

УДК 811.111'366.58(075.4)

ББК 81.2Англ-9

ISBN 978-966-680-791-8

© С. П. Дугін, 2016

© ТОВ «ВТД “Університетська книга”», 2016

Зміст

Урок 1	Present Indefinite Tense. Present Continuous Tense	5 5
Урок 2	Побудова питальних та заперечних речень у Present Indefinite і Present Continuous	18
Урок 3	Past Indefinite Tense. Past Continuous Tense	29
Урок 4	Future Indefinite Tense. Future Continuous Tense	45
Урок 5	Present Perfect Tense	58
Урок 6	Past Perfect Tense. Future Perfect Tense	69
Урок 7	Present Perfect Continuous Tense	77
Урок 8	Passive Voice (пасивний стан)	87
Урок 9	Sequence of Tenses (узгодження часів)	95
Урок 10	The Infinitive (інфінітив)	100
Урок 11	The Objective Infinitive Construction (об'єктний інфінітивний зворот (складний додаток))	112
Урок 12	The Subjective Infinitive Construction (суб'єктний інфінітивний зворот)	123
Урок 13	The Participle (дієприкметник)	133
Урок 14	The Gerund (герундій)	144
Урок 15	Types of Subordinate Clauses (типи підрядних речень в англійській мові)	157
Урок 16	Sequence of Tenses (узгодження часів) Підрядні з'ясувальні речення	164
Урок 17	Підрядні умовні речення	176
Таблиця часів		185
Таблиця нестандартних дієслів		188
Вимова звуків та їх позначення знаками англійської фонетичної транскрипції		190

Ідея пронованого самовчителя – легко й доступно викласти проблемні теми граматики, які часто стають каменем спотикання для всіх тих, хто хоче оволодіти англійською мовою. Можу підтвердити: деякі теми дійсно складні, але опанувати їх можна й необхідно. Знаючи правила вживання часів англійського дієслова, інфінітивних зворотів, дієприкметника і герундія, узгодження часів, побудови умовних речень, ви значно просунетеся в оволодінні англійською. До того ж завдання з цими граматичними явищами – улюблені для перевірки глибини знання мови.

Як правило, виклад цих питань у класичних самовчителях досить складний, що й формує відповідне уявлення про досліджувані явища. У нашій книзі, крім пояснення правил використання, значне місце належить прикладам вживання граматичних конструкцій.

Книга складається з 17 уроків. Наприкінці кожного уроку наводяться приклади використання досліджуваних граматичних явищ з перекладом. Тільки уважний аналіз кожного прикладу допоможе вам зрозуміти правила вживання відповідних граматичних конструкцій – в англійському і українському текстах вони підкреслені.

Після кожного уроку вам належить перекласти речення на вивчену тему. Контрольний варіант перекладу для порівняння з вашим наведено після домашнього завдання.

Present Indefinite Tense. Present Continuous Tense

Перш ніж розпочати вивчення форм дієслова, подивіться на таблицю наприкінці посібника (с. 185).

Як бачимо з таблиці, англійські дієслова мають чотири групи граматичних часів, і в кожній із цих груп є теперішній, минулий та майбутній час. Тобто на відміну від українських дієслів, які мають тільки три часові форми, в англійських дієслів чотири форми теперішнього, чотири минулого та чотири майбутнього часу.

Кожна форма виконує в мові певну функцію. Навчитися розрізняти і правильно вживати англійські дієслова в тій чи іншій формі – ось наше завдання.

На першому уроці ми розглянемо два граматичні часи.

Present Indefinite Tense – *теперішній неозначений час*

present ['preznt]¹ *теперішній час*

indefinite [in' defɪnɪt] *неозначений*

tense [tens] *час (граматичний)*

Present Continuous Tense – *теперішній тривалий час*

continuous [kən' tɪnjuəs] *тривалий*

Present Indefinite Tense

Одними з перших дієслів, з якими знайомиться кожен, хто вивчає англійську мову, є дієслова **to have** і **to be**.

Сподіваюся, ви пам'ятаєте, як вони дієвідмінюються (тобто змінюються) в теперішньому неозначеному часі, як

¹ На с. 190 наведена таблиця знаків англійської транскрипції.

утворюють питальні та заперечні речення. Проте, перш ніж розпочати вивчення перших двох граматичних часів, коротко все це повторимо.

Дієвідмінювання дієслова **to have** [hæv] мати в **Present Indefinite Tense**

I have – я маю (*у мене є*)

You have – ти маєш

He has [hæz] – він має

She has – вона має

We have – ми маємо

You have – ви маєте

They have – вони мають

Нагадаю, знаки транскрипції показують, як вимовляється слово.

Пам'ятайте, що частка **to**, яка стоїть перед дієсловом, є ознакою інфінітива (тобто неозначеної форми дієслова). Інфінітивом називають початкову форму дієслова, яка відповідає на питання *що робити?* (*що зробити?*). Саме від цієї форми утворюються всі інші форми дієслова.

Розглянемо кілька речень.

1. **I have a pen.**

a pen [pen] *ручка*

Є два варіанти перекладу подібних англійських речень українською мовою:

а) *Я маю ручку* (дослівний переклад).

б) *У мене є ручка.*

У живому мовленні в теперішньому часі в значенні *мати* може вживатися словосполучення **have got**:

I have a pen. = I have got a pen. (I've got a pen.)

2. **He has a book.** – *У нього є книжка.*

a book [buk] *книжка*

3. **My brother has many friends.** – *У мого брата багато друзів.*

a brother ['brʌðə] *брат*

many ['meni] *багато*

a friend [frend] *друг*

У цьому реченні підмет **brother** можна замінити особовим займенником **he**, саме тому дієслово **to have** має форму **has**.

4. **They have a big house.** – Вони мають великий будинок.

5. **My friends have a big house.** – Мої друзі мають великий будинок.

Дієвідмінювання **to be** [bi:] бути в **Present Indefinite Tense**

I am [æm] – я є (знаходжуся)

We are – ми є

You are [ɑ:] – ти є

You are – ви є

He is [ɪz] – він є

They are – вони є

She is – вона є

It is – він (вона, воно)

I am a student. – Я студент. (Я студентка).

a student ['stju:dənt] студент, студентка

He is a doctor. – Він лікар.

a doctor ['dɒktə] лікар

They are workers. – Вони робітники.

a worker ['wɜ:kə] робітник

У подібних українських реченнях дієслово-зв'язка є не вживається.

Ще два речення:

This is a pen. – Це ручка.

These are pens. – Це ручки.

Дивіться, як цікаво! Однина (**a pen**) або множина (**pens**) іменника, який стоїть наприкінці речення, впливають і на форму дієслова (**is** або **are**), і на форму вказівного займенника (**this** або **these**).

Розглянемо два речення.

1. **He has a lot of friends.** – У нього багато друзів.

a lot (of) [ə'lot] багато

2. **He is a doctor.** – Він лікар.

Отже, обидва українські речення не мають дієслова, тоді як в англійських реченнях дієслово повинно бути завжди.

Можливо, це пов'язано з тим, як будуються питальні речення в українській та англійській мові. Адже для того, щоб наведені українські речення перетворити на питальні, достатньо замість крапки поставити знак питання і, вимовляючи, змінити стверджувальну інтонацію на питальну. Порядок слів при цьому не змінюється:

У нього багато друзів. – У нього багато друзів?

Він лікар. – Він лікар?

Однак для англійських речень цих двох дій недостатньо, адже питальні речення з дієсловами **to have** і **to be** будуються методом інверсії, тобто дієслово-присудок ставиться перед підметом.

He has a lot of friends. – Has he many friends?

У нього багато друзів. – У нього багато друзів?

many [ˈmeni] *багато*

(Слово **many** частіше за все вживається в питальних і заперечних реченнях, тоді як сполучення **a lot of** – у стверджувальних)

He is a doctor. – Is he a doctor?

Він лікар. – Він лікар?

This is your pen. – Is this your pen?

Це твоя ручка. – Це твоя ручка?

These are his books? – Are these his books?

Це його книжки. – Це його книжки?

Where is your room? – Де ваша кімната?

where [wɛə] *де*

a room [ru:m] *кімната*

Where are your pencils? – Де твої олівці?

a pencil [ˈpensl] *олівець*

Заперечні речення з дієсловом **to be** утворюються за допомогою заперечної частки **not**, яка ставиться після дієслова.

I am not a student. – Я не студент.

He is not a teacher. – *Він не вчитель.*

This is not my passport. – *Це не мій паспорт.*

a passport ['pa:spɔ:t] *паспорт*

These are not their cases. – *Це не їхні валізи.*

Заперечні речення з дієсловом **to have** утворюються двома способами:

1. За допомогою заперечної частки **not** [nɒt]:

а) у стислій відповіді:

Have you a dog? – No, I have not.

(Скорочено: **No, I haven't** [hævnt]).

У вас є собака? – Ні, немає.

б) якщо перед іменником стоїть артикль, числівник або неозначений займенник (**many, much, any, enough**):

I have not any time. (I haven't any time).

Я не маю часу.

2. За допомогою заперечного займенника **no** [nəʊ], який завжди стоїть безпосередньо перед іменником:

I have no time. – *Я не маю часу.*

А тепер познайомимося з двома граматичними часами – **Present Indefinite Tense** (теперішній неозначений час) і **Present Continuous Tense** (теперішній тривалий час).

Ми щойно згадали, як у теперішньому неозначеному часі дієвідмінюються дієслова **to have** та **to be**, а тепер подивимося, що відбувається з усіма іншими дієсловами в цьому граматичному часі. Для зразка візьмемо дієслово **to read** – *читати*.

Дієвідмінювання англійських дієслів у **Present Indefinite**

to read [ri:d] *читати*

I read – *я читаю*

We read – *ми читаємо*

You read – *ти читаєш*

You read – *ви читаєте*

He reads – *він читає*

They read – *вони читають*

She reads – *вона читає*

Зверніть увагу! В українській мові в теперішньому часі дієслово змінює всі свої особові закінчення, тоді як в англійській дієслово змінюється тільки в 3-й особі однини (**reads**).

Нагадаю, що дієслова **to have** та **to be** також закінчуються на **-s** у 3-й особі однини: **He has a dog.**

He is a student.

Кожний граматичний час виконує в мові певні функції. В англійській мові дієслова вживаються у формі **Present Indefinite** на позначення звичайної дії, яка регулярно повторюється, або для констатації факту.

I read newspapers every day. – *Я читаю газети щодня.*

a newspaper [ˈnju:spɛɪpə] *газета*

every [ˈevri] *кожен*

a day [deɪ] *день*

He reads a lot of books. – *Він читає багато книжок.*

We go to the university every day except Sunday.

to go [gəʊ] *йти, їхати*

university [ju:nɪˈvɜ:sɪti] *університет*

to the university – *в університет*

except [ɪkˈsept] *крім*

Sunday [ˈsʌndɪ] *неділя*

Ми ходимо в університет щодня, крім неділі.

My sister studies at the university.

to study¹ [ˈstʌdɪ] *учитися, навчатися*

at the university – *в університеті*

Моя сестра навчається в університеті.

¹ У додатковому матеріалі читайте про особливості утворення **Participle I** (дієприкметника теперішнього часу) від деяких дієслів.

They live in London.

to live [lɪv] *жити*

London ['lʌndən] *Лондон*

Вони живуть у Лондоні.

З дієсловами у формі **Present Indefinite** часто вживаються такі слова і словосполучення:

usually ['ju:ʒuəlɪ] – *звичайно*

always ['ɔ:lwəz] – *завжди*

often [ɔfn] – *часто*

as a rule – *як правило*

as [æz] – *як*

rule [ru:l] – *правило*

every day – *щодня*

every morning – *щоранку*

a morning ['mɔ:nɪŋ] *ранок*

Present Continuous Tense

В англійській мові дієслова вживаються у формі **Present Continuous** для вираження дії, що відбувається в даний момент.

Утворюється **Present Continuous** за допомогою допоміжного дієслова **to be** (у формі **Present Indefinite: am, are, is**) та дієприкметника теперішнього часу смислового дієслова (**Participle I** ['pɑ:tɪsɪpl] [wɪn]). В англійській мові дієприкметники утворюються за допомогою закінчення **-ing**:

to read – **reading** [ri:dɪŋ]

Дієвідмінювання дієслів у Present Continuous

to read – *читати*

I am reading – *я читаю*

We are reading – *ми читаємо*

You are reading – *ти читаєш*

You are reading – *ви читаєте*

He is reading – *він читає*

They are reading – *вони*

читають

She is reading – *вона читає*

А тепер перекладемо англійською такі речення:

1. *Я читаю щодня.*

2. *Я читаю* (відповідь на питання: «*Що ти робиш?*»)

І в першому, і в другому українському реченні дієслово стоїть в однаковій формі (*читаю*), хоча в першому випадку воно позначає дію, яка регулярно повторюється; у другому – дію, яка відбувається в даний момент.

Перекладаючи ці речення англійською мовою, ми маємо зважати на те, що в англійських дієслів є форма **Present Indefinite** (яка виражає дію, що регулярно повторюється) і форма **Present Continuous** (яка виражає дію, що відбувається в даний момент). Отже:

Я читаю щодня. – **I read every day.** (Present Indefinite)

Я читаю. – **I am reading.** (Present Continuous)

Давайте докладно розглянемо ще два речення, в одному з яких дієслово **to go** [gəʊ] (*йти, їхати*) стоїть у формі **Present Indefinite**, а в другому – у **Present Continuous**.

1. **My father goes to work every morning.**

father [ˈfɑːðə] *батько*

work [wɜːk] *робота*

to go to work – *йти (їхати) на роботу*

Мій батько ходить на роботу щоранку.

Дієслово **to go** стоїть у **Present Indefinite**, тому що воно виражає дію, яка регулярно повторюється (**every morning**), при цьому воно стоїть у формі 3-ї особи однини (**goes**), адже підмет **father** можна замінити займенником третьої особи однини **he**.

2. **He is going to work.**

Він іде на роботу. (Нині, у даний момент)

Дієслово **to go** вживається у формі **Present Continuous**, тому що воно виражає дію, яка відбувається в даний момент.

Підметом у реченні є займенник **he**, ось чому допоміжне дієслово **to be** стоїть у формі 3-ї особи однини (**is**).